

CUPRINS

CAPITOLUL I. LEGEA PENALĂ ȘI LIMITELE EI DE APLICARE	1
<i>Secțiunea 1. Principii generale</i>	1
<i>Secțiunea a 2-a. Aplicarea legii penale</i>	3
§1. Aplicarea legii penale în timp	3
§2. Aplicarea legii penale în spațiu	37
CAPITOLUL AL II-A. INFRAȚIUNEA	47
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale</i>	47
<i>Secțiunea a 2-a. Cauzele justificative</i>	72
<i>Secțiunea a 3-a. Cauzele de neimputabilitate</i>	92
<i>Secțiunea a 4-a. Formele infracțiunii</i>	101
<i>Secțiunea a 5-a. Unitatea și pluralitatea de infracțiuni</i>	118
<i>Secțiunea a 6-a. Autorul și participanții</i>	233
CAPITOLUL AL III-LEA. PEDEPSELE	260
<i>Secțiunea 1. Categoriile pedepselor</i>	260
<i>Secțiunea a 2-a. Individualizarea pedepselor</i>	289
§1. Circumstanțele atenuante	289
§2. Circumstanțele agravante	296
§3. Renunțarea la aplicarea pedepsei	306
§4. Amânarea aplicării pedepsei	310
§5. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere	317
CAPITOLUL AL IV-LEA. MĂSURILE DE SIGURANȚĂ	329
CAPITOLUL AL V-LEA. MINORITATEA	334

CAPITOLUL AL VI-LEA. RĂSPUNDEREA PENALĂ A PERSOANEI JURIDICE	348
CAPITOLUL AL VII-LEA. CAUZELE CARE ÎNLĂTURĂ RĂSPUNDEREA PENALĂ	351
<i>Secțiunea 1. Amnistia</i>	351
<i>Secțiunea a 2-a. Prescripția răspunderii penale</i>	352
<i>Secțiunea a 3-a. Lipsa plângerii prealabile. Retragera plângerii prealabile</i>	378
<i>Secțiunea a 4-a. Împăcarea</i>	385
CAPITOLUL AL VIII-LEA. CAUZELE CARE ÎNLĂTURĂ SAU MODIFICĂ EXECUTAREA PEDEPSEI	396
<i>Secțiunea 1. Grațierea</i>	396
<i>Secțiunea a 2-a. Prescripția executării pedepsei</i>	399
CAPITOLUL AL IX-LEA. CAUZELE CARE ÎNLĂTURĂ CONSECINȚELE CONDAMNĂRII	408
CAPITOLUL AL X-LEA. ÎNȚELESUL UNOR TERMENI SAU EXPRESII ÎN LEGEA PENALĂ	420

și măsuri educative noi. Adică este vorba de măsuri de siguranță și măsuri educative complet noi, nu de unele care au corespondent în legea veche. Dacă nu au fost reglementate și în legea veche, s-ar putea susține că ele nu ar putea fi aplicate infracțiunilor săvârșite înainte de intrarea în vigoare a legii noi, deoarece s-ar încălca principiul legalității sancțiunilor de drept penal.

Răspuns: B

(promovare T, 2015)

8. În cazul în care, după judecata definitivă pentru un concurs de infracțiuni, intervine o lege penală nouă:

A. instanța poate, în aplicarea art. 6 CP, să reducă potrivit noii legi una dintre pedepsele supuse contopirii, dar să mențină pedeapsa rezultantă în cuantumul stabilit în temeiul legii vechi;

B. atunci când observă că pedeapsa rezultantă potrivit noii legi este mai mare decât cea aplicată potrivit legii vechi, constată că nu poate face aplicarea art. 6 CP, nici pentru pedepsele individuale;

C. ia act de faptul că art. 6 CP se referă la pedepse individuale și nu poate fi aplicat pedepselor rezultante.

EXPLICAȚII

Aplicarea legii penale mai favorabile, în cazul condamnării unei persoane pentru comiterea mai multor infracțiuni, în concurs, se face, prin ipoteză, în mod global, întrucât scopul principal al aplicării art. 6 CP este acela al respectării principiului legalității sancțiunilor impuse potrivit legii vechi (aplicată, evident, în mod global) raportat la noua reglementare, fiind înlăturate în tot sau în parte acele sancțiuni care nu mai au susținere în noua lege.

Așa fiind, apreciem corectă opinia Comisiei de soluționare a contestațiilor conform căreia, *Decizia nr. 265/2014 a Curții Constituționale, la care face referire candidatul, nu este incidentă, întrucât vizează art. 5 CP, iar nu art. 6 CP care este avut în vedere de enunțul întrebării.*

În cazul infracțiunilor definitiv judecate, aplicarea legii penale mai favorabile în temeiul art. 6 CP se va face în mod global, însă ținându-se cont de fiecare infracțiune în parte și de regimul de sancționare a concursului de

infracțiuni. Astfel, dacă se reduce o pedeapsă aplicată pentru o infracțiune în concurs, care ar fi mai mare decât maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea respectivă, se va calcula pedeapsa rezultantă la care s-ar ajunge prin aplicarea tuturor dispozițiilor noului Cod penal (inclusiv cele privind sancționarea concursului de infracțiuni), iar dacă rezultanta la care s-ar ajunge ar fi mai redusă decât pedeapsa rezultantă pe care o execută condamnatul, atunci se va face aplicarea art. 6 CP și se va reduce această pedeapsă rezultantă. Este posibil ca în urma aplicării globale a noii legi penale să se ajungă la o pedeapsă rezultantă mai mare decât cea pe care o execută condamnatul, chiar dacă s-ar fi redus pedeapsa aplicată pentru o infracțiune din concurs. În acest caz, se va reduce pedeapsa pentru una din infracțiunile aflate în concurs, care ar depăși maximul special prevăzut de noua lege penală, dar se va menține pedeapsa rezultantă. Din acest motiv, răspunsul de la litera A este cel corect.

Răspunsul de la litera B este greșit, deoarece practica judiciară a statuat că se va face aplicarea art. 6 CP chiar dacă se va reduce doar una din pedepsele aplicate pentru infracțiunile aflate în concurs și se va menține pedeapsa rezultantă. Este adevărat că persoana condamnată va executa în final aceeași pedeapsă, însă aplicarea legii penale mai favorabile doar pentru una din infracțiunile aflate în concurs, pentru care a fost condamnat în baza legii vechi, poate avea relevanță în aplicarea altor instituții de drept penal (de exemplu, grațierea pedepselor de până la un anumit cuantum). De aceea, practica judiciară a statuat că se va face aplicarea art. 6 CP chiar dacă se va menține pedeapsa rezultantă aplicată pentru pluralitatea de infracțiuni.

Răspunsul de la litera C este greșit, deoarece nu există nicio prevedere potrivit căreia art. 6 CP s-ar aplica doar pedepselor individuale, nu și pedepselor definitive. Dimpotrivă, legea penală mai favorabilă se va aplica, în temeiul art. 6 CP, tuturor instituțiilor care au un efect asupra pedepsei rezultante.

Răspuns: A

(admitere în magistratură, aprilie 2017)

9. În situații tranzitorii, cu privire la stabilirea legii penale mai favorabile cu referire la prescripția răspunderii penale, instanța de judecată:

- A. nu este obligată să aplice criteriul aprecierii globale;
- B. este obligată să aplice criteriul aprecierii globale;

C. este obligată să aplice criteriul aprecierii globale însă poate stabili că prescripția răspunderii penale este o instituție autonomă.

EXPLICAȚII

Curtea Constituțională a României a statuat prin Decizia nr. 265/2014 (M. Of. nr. 372 din 20 mai 2014) că legea penală mai favorabilă trebuie aplicată în mod global, nu pe instituții autonome, pentru a fi respectate exigențele constituționale. Pentru a pronunța această decizie, Curtea Constituțională a motivat, în esență, că „suspecții/inculpații care au comis fapte sub imperiul legii vechi, dar care vor fi judecați sub imperiul legii noi trebuie să aibă, în funcție de legea mai favorabilă, o situație juridică identică ori cu cei condamnați anterior potrivit legii vechi, ori cu cei ce vor săvârși infracțiuni potrivit legii noi, nefiind permisă o a treia formă de tratament sancționator ce combină dispoziții din ambele coduri. Prin urmare, pentru a satisface cerințele constituționale ale art. 16 alin. (1) potrivit cărora «cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări», este interzisă alternarea instituțiilor de drept penal din cele două legi, deoarece, în caz contrar, în aplicarea legii penale mai favorabile s-ar crea o discriminare pozitivă cu consecința creării unui privilegiu pentru infractorul care este judecat în perioada de tranziție a legii”.

În consecință, răspunsul de la litera B este cel corect.

În ceea ce privește aplicarea instituției prescripției răspunderii penale, înainte de adoptarea Deciziei nr. 265/2014 a Curții Constituționale a României, Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a decis, prin Decizia nr. 2 din 14 aprilie 2014 (M. Of. nr. 319 din 30 aprilie 2014) că, în aplicarea art. 5 CP, prescripția răspunderii penale reprezintă o instituție autonomă față de instituția pedepsei, stabilind mecanismul de determinare a legii penale mai favorabile în două etape, urmând ca mai întâi să se identifice dispozițiile mai blânde cu privire la pedeapsa din legi succesive, iar apoi să se aleagă legea mai favorabilă în cazul prescripției răspunderii penale prin luarea în considerare a tuturor prevederilor incidente din cuprinsul aceleiași legi (durata termenului, întreruperea și suspendarea cursului de prescripție). Ulterior, la data de 20 mai 2014 s-a publicat în Monitorul Oficial Decizia Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014, prin care s-a statuat că, „dispozițiile art. 5 CP sunt

constituționale în măsura în care nu permit combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile”.

Aflându-se în fața acestei contrarietăți de hotărâri cu efecte obligatorii, prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 21 din 6 octombrie 2014 (M. Of. nr. 829 din 13 noiembrie 2014), cu privire la interpretarea art. 5 alin. (1) CP (decizie pronunțată în dosarul nr. 23/1/2014/HP/P), Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a stabilit că dispozițiile art. 5 alin. (1) CP trebuie interpretate, *inclusiv în materia prescripției răspunderii penale*, în sensul că legea penală mai favorabilă este aplicabilă în cazul infracțiunilor săvârșite anterior datei de 1 februarie 2014, care nu au fost judecate definitiv. Desigur, această dezlegare a instanței supreme nu era necesară față de dispozițiile art. 477¹ CPP, care se referă la încetarea sau modificarea efectelor hotărârii preliminare dacă, printre altele, s-a constatat neconstituționalitatea dispozițiilor legale care au generat problema de drept dezlegată.

În consecință, răspunsul de la litera C este, de asemenea, greșit.

Răspuns: B

(promovare T, 2017)

10. La data de 30.01.2014 comisia de evaluare din cadrul Penitenciarului C, constituită în baza H.G. nr. 836/2013, a sesizat Tribunalul C pentru a dispune cu privire la aplicarea legii penale mai favorabile, după judecarea definitivă a cauzei, potrivit art. 6 CP, în cazul condamnatului PM.

Conform înscrisurilor anexate sesizării, prin sentința penală nr. 173/20.02.2011 a Tribunalului D (definitivă prin decizia penală nr. 2353/4.07.2012 a ICCJ) s-a dispus condamnarea inculpatului PM la pedeapsa de 10 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de tentativă la tâlhărie calificată, faptă prevăzută de art. 20 CP 1969 raportat la art. 211 alin. (1) și (2) lit. b), c) CP anterior cu aplicarea art. 75 lit. c) CP 1969 (faptă săvârșită prin încercarea de deposedarea prin violență, pe timp de noapte și din loc public, a unor bunuri din patrimoniul național).

În aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei, potrivit art. 6 alin. (1) CP, Tribunalul C:

A. va compara pedeapsa aplicată cu maximumul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, respectiv cu pedeapsa de 7 ani închisoare;

B. va compara pedeapsa aplicată cu maximul special prevăzut de legea nouă, respectiv cu pedeapsa de 10 ani închisoare;

C. va compara pedeapsa aplicată prin hotărârea de condamnare cu maximul special prevăzut de legea nouă, respectiv cu pedeapsa de 5 ani închisoare.

EXPLICAȚII

Potrivit art. 6 alin. (1) CP, „Când după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și până la executarea completă a pedepsei închisorii sau amenzii a intervenit o lege care prevede o pedeapsă mai ușoară, sancțiunea aplicată, dacă depășește maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, se reduce la acest maxim”.

Acest text instituie principiul aplicării legii penale mai favorabile pedepselor definitive la momentul intrării în vigoare a noii legi penale mai favorabile. Spre deosebire de regula referitoare la aplicarea legii penale mai favorabile infracțiunilor aflate în curs de judecată, în cazul infracțiunilor definitive judecate, pentru care s-a aplicat o pedeapsă care este în curs de executare la momentul intrării în vigoare a noii legi penale, aplicarea legii penale mai favorabile este strict limitată la cazurile în care pedeapsa executată este mai mare decât maximul special al pedepsei prevăzute de noua lege penală pentru infracțiunea respectivă. În aceste situații, cauzele fiind definitive judecate, nu se mai poate face o reindividualizare a pedepselor, dar nici nu se poate accepta ideea că persoanele condamnate ar trebui să execute o pedeapsă care este mai mare decât maximul special prevăzut de legea penală nouă pentru infracțiunea săvârșită. De aceea, pentru respectarea principiului legalității pedepsei și în faza de executare a acesteia s-a instituit regula că pedeapsa definitivă ce depășește maximul special al pedepsei prevăzute de legea penală pentru infracțiunea săvârșită se reduce la acest maxim.

Se va avea în vedere însă maximul pedepsei prevăzute de legea penală pentru infracțiunea săvârșită, însă nu privită *in abstracto*, ci *in concreto*; astfel, se va lua în considerare maximul pedepsei la care s-ar fi putut ajunge dacă persoana condamnată ar fi fost judecată pe legea nouă, inclusiv variantele agravante prevăzute de legea nouă. În ceea ce privește luarea în considerare a cauzelor de reducere sau de majorare a pedepsei, au avut loc multe discuții în doctrină și în practica judiciară, nefiind adoptat un punct de vedere unitar nici

de către Înalta Curte de Casație și Justiție, în deciziile obligatorii pronunțate în materie.

Pentru aceste motive, încadrarea juridică a faptei pentru care a fost condamnat PM, potrivit noului Cod penal, este de tentativă la tâlhărie calificată, prevăzută de art. 32 raportat la art. 234 alin. (1) lit. d) CP. Pedepsa prevăzută de lege pentru această infracțiune este închisoarea de la 3 la 10 ani, iar prin aplicarea cauzei de reducere a pedepsei a tentativei, maximul special al pedepsei este de 5 ani. Din acest motiv, răspunsul de la litera C este corect.

Răspunsul de la litera B este greșit, deoarece maximul special de 10 ani închisoare este prevăzut pentru infracțiunea consumată, fără a se lua în considerare reducerea acestei pedepse la jumătate, potrivit art. 33 alin. (2) CP. Prin Decizia nr. 6/2014 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, s-a statuat că, „în aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei potrivit art. 6 alin. (1) CP, în cazul tentativei, limita maximă a pedepsei ce trebuie avută în vedere este maximul prevăzut de lege pentru fapta tentată (maximul special al pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea consumată, redus sau înlocuit conform dispozițiilor privind tratamentul sancționator al tentativei)”.

Nu aceeași a fost soluția adoptată de instanța supremă și în situația incidenței altor cauze de reducere a pedepsei, în afara tentativei, sau a incidenței unor cauze de majorare a pedepsei, cum ar fi circumstanțele agravante. Astfel, în speță sunt incidente și dispozițiile art. 77 alin. (1) lit. d) CP, săvârșirea infracțiunii de către un infractor major, dacă aceasta a fost comisă împreună cu un minor, având în vedere că s-a reținut circumstanța agravantă, prevăzută de art. 75 lit. c) CP. Potrivit art. 78 alin. (1) CP, „în cazul în care există circumstanțe agravante, se poate aplica o pedeapsă până la maximul special. Dacă maximul special este neîndeștător, în cazul închisorii se poate adăuga un spor până la 2 ani, care nu poate depăși o treime din acest maxim, iar în cazul amenzii se poate aplica un spor de cel mult o treime din maximul special”. Dacă s-ar lua în considerare și acest efect al circumstanțelor agravante, ar însemna ca maximul special al pedepsei în speță să fie cel de 7 ani [5 ani, maximul redus potrivit art. 33 alin. (2) CP, plus 2 ani, potrivit art. 78 alin. (1) CP]. Nu poate fi primită această soluție, deoarece prin Decizia nr. 8/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, „în aplicarea legii penale mai